

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA'LIMNI
RIVOJLANTIRISH RESPUBLIKA
ILMIY-METODIK MARKAZI

O'quvchilarga nutqiy madaniyatni rivojlantirish

MAQSAD.

Nutqi chiroyli, aniq va odobli inson boshqalarning e'tiborini tortadi. Unga ishonishadi, gapini tinglashadi. Aksincha, so'zlarni noto'g'ri ishlatadigan yoki tartibsiz gapiradigan odam fikrini yetkaza olmaydi. Shu sababli nutqiy madaniyatni o'quvchilikdan rivojlantirish muhim

Nutqiy madaniyat nima uchun bu muhim?

Nutqi chiroyli, aniq va odobli inson boshqalarning e'tiborini tortadi, unga ishonishadi va gapini tinglashadi. Aksincha, so'zlarni noto'g'ri ishlatadigan yoki tartibsiz gapiradigan odam o'z fikrini to'liq yetkaza olmaydi. Shuning uchun nutqiy madaniyatni o'quvchilikdan rivojlantirish juda muhimdir.

Amaliy usullar: nazariyadan amaliyotga

Nutqni rivojlantirish uchun faqat nazariya yetarli emas – muntazam amaliy mashg‘ulotlar talab etiladi. Quyida bir nechta samarali usullar keltirilgan.

Ko‘p o‘qish

So‘z boyligini oshirishning eng yaxshi yo‘li.

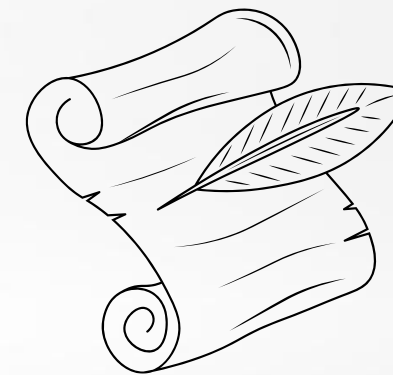
Hikoya qilish

Fikrlarni izchil bayon etishni o‘rganish.

Savol-Javob

Tezkor fikrlash va javob qaytarish.

Yozma mashqlar

Yozma nutqni shakllantirish.

Ko‘p o‘qish – Boy nutq poydevori

Kitoblar, maqolalar, hikoyalar o‘qish o‘quvchining so‘z boyligini kengaytiradi va yangi iboralar bilan tanishtiradi. Shuningdek, o‘qilgan matnning qisqa mazmunini aytib berish, fikrlarni tizimlashtirishga yordam beradi.

- Kitoblar, maqolalar va hikoyalar o‘qish.
- O‘qigan narsadan yangi so‘zlar va iboralarni yozib olish.
- O‘qigan matnning qisqa mazmunini aytib berish.

Muloqot odobi: hurmat va samimiyat

Nutqiy madaniyat nafaqat soʻz boyligi, balki muloqot odobini ham oʻz ichiga oladi. Hurmatli va samimiy muloqot har qanday vaziyatda muhimdir.

Hurmatli muomala

Har doim salomlashish, "iltimos", "rahmat" kabi soʻzlarni ishlatish.

Faol tinglash

Boshqalarning gapini boʻlmaslik, eʼtibor bilan tinglash

Samimiyat

Chiroyli soʻz, agar u qalbdan chiqmasa, taʼsirini yoʻqotadi.

O'yinlar orqali nutqni rivojlantirish

O'yinlar o'quvchilarda nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirishning qiziqarli va interaktiv usuli hisoblanadi.

1. Rol o'ynash: Masalan, o'quvchi jurnalist, do'sti esa mehmon bo'lib suhbat quradi.
2. So'z zanjiri: Bir so'zning oxirgi harfi bilan yangi so'z aytish.
3. Tasvirlash o'yini: Biror narsaning nomini aytmadan ta'riflab berish.

E'tiboringiz uchun raxmat

